



## СТАНОВИЩЕ<sup>1</sup>

на представените трудове за участие в конкурс за академичната длъжност ПРОФЕСОР по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Интеркултурна комуникация), обявен от СУ „Св. Климент Охридски“ в ДВ, бр.55/28.06.2024 г.

**Рецензент:** доц. д-р Христина Атанасова Христова (автор на становище)

**Кандидат:** доц. д-р Дияна Петкова Петкова

### I. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представената за участие в конкурса научно-образователна продукция

Спазени са всички изисквания на процедурата по кандидатстване в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“. Представените документи и научни трудове на единствения кандидат съответстват на минималните национални изисквания, посочени в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), както и на изискванията в Наредбата на СУ „Св. Климент Охридски“ за развитие на академичния състав.

Показателите „публикации“ и „цитирания“ са надхвърлени като изисквания. Кандидатът участва в конкурса с двадесет и две публикации: една монография, две публикации, реферирани и индексирани в SCOPUS и Web of Science, осемнадесет публикации – статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове, и с една глава от колективна монография. Десет от публикациите са на английски език и една е на руски език.

Публикациите на доц. Петкова са цитирани в едни от най-престижните бази – SCOPUS и Web of Science, като и в CEEOL и РИНЦ eLibrary.

По група показатели Е, свързани с ръководството на докторанти и дипломанти, както и с участието в национални и международни научноизследователски проекти, изискуемият минимум е надхвърлен. Доц. Петкова е участвала в 5 международни и 2 национални научноизследователски проекти. През годините тя е ръководител на двама докторанти и на 80 дипломанти, които са защитили успешно.

Представената за участие в конкурса научна продукция на кандидата свидетелства за разработване на значимо научно поле. Изследванията са ориентирани към различни тематични области:

1. Културна и религиозната идентичност в постмодерната епоха;
2. Психология на комуникацията и медийна култура. Проявления на комуникационните феномени на слуховете, фалшивите новини, конспиративните теории и дезинформацията;
3. Комуникационни трансформации под влияние на изкуствения интелект;
4. Имиджология. Аспекти на националния имидж.

Масшабно изследване по първата тематична област, на която са посветени по-голямата част от публикациите на кандидата, предлага монографията „Религиозност, идентичност и постмодерност. Изследвания по интеркултурна комуникация и съпоставителна народопсихология“, издадена през 2024 г. Основен аспект в изследователския контекст е разглеждането в съпоставителен план на религиозността в България, Еквадор, Индия и Япония - страни, които принадлежат към различни континенти и се развиват в различни социокултурни условия.

<sup>1</sup> Забележка: Препоръчителен обем на становището – 2-3 стандартни страници.



Отличителните предимства на монографичния труд са свързани с обособените в първа глава функции на религиозността, с обстойно разгледаните универсални архетипи и митологически структури, споделяни от всички народи и култури, с очертаните семантични измерения на две противоположни традиции в изучаването на религията в полето на философията и социологията – материалистическата школа и школата, чиито представители определят религията като „стожер на морала и нравствеността на човешките същества“, с диференцираните подходи за изследване на идентичността в социалните науки (характерологичен, ценностен, конструктивистки, есенциален, и подход на дискурсия анализ), и с аналитичното разглеждане на протичащите в постмодерната епоха мащабни процеси на секуларизация и десекуларизация.

Прецизно е очертана теоретичната основа на монографичния труд, като е открояна ролята на интеракционисткия дискурсен анализ и на подхода на социалния конструктивизъм.

Изследването на релацията цивилизация – религиозност се очертава сред достойнствата на монографията.

Научноизследователски приноси откривам в обстойното съпоставително проучване на религиозността в България, Еквадор, Индия, изложено в трета глава, и на религиозността в Япония, представена в четвърта глава, както и в обосноваването изводи за различните модели на перцепция на висшата трансцендентална реалност в посочените страни. Резултатите от проучването са интегрирани към убедителната обосновка на хипотезата за взаимовръзката между религиозното чувство и силата на колективизма в различни региони на света.

В монографията е изведена нова трактовка за религиозността в постмодерната епоха – тя се изразява в наличието на процес на религиозна диверсификация, който не е задължително да доведе до цивилизационни конфликти.

Интеркултурни сравнителни анализи по темата за религиозността в постмодерната епоха са представени и в статии, публикувани в различни години: публикацията „Death, After-Life and Rebirth: Cultural transfusion of Ideas“ от 2018 г., която изучава идеите за смъртта и прераждането в две култури – Индия и България, статията „Encountering the East. Cultural Distance, Clashes of Perceptions and Conversations about Religions in Japan“ от 2016, която разглежда различията между японските и западните концепции за религия, публикацията от 2016 г. „Еквадор: културна идентичност, колективен аз-имидж и религиозни вярвания“, посветена на националната идентичност на еквадорците, на тяхната самооценка и национални самовъзприятия, публикацията от 2015 г. „A Cross-Cultural Comparison between Finnish Quietude and Japanese Tranquility“, която проучва мълчанието в японската и финландската култура, като очертава ново и недостатъчно разработено научно поле, и публикацията от 2020 г. „Модели на религиозни идентичности в постмодерността“, в която се изследва феноменът на постмодерната религиозност като сложен комплекс от взаимозависимости.

С темата за трансформациите на идентичността и влиянието на религиозността в епохата на постмодерността са свързани и две статии от 2019 г.: „Religiosity and Perceptions of Life and Death among Bulgarians and Indians: A Cross-cultural Study“, в която е изложено обосноваване становище за четирите основни модела на религиозност в постмодерната епоха, и публикацията „Религиозност и транскултурализация в постмодерността“, която изследва процеса на транскултурализация в религията и нейното влияние върху европейските култури.

Посочените публикации, посветени на определена тематична област, очертават допирните точки и различията между отделни културни идентичности и открояват едни от основните достойнства в научноизследователската дейност на кандидата – прецизно отношение към фактологията, ефективно прилагане на умело подбрани изследователски методи и убедителна обосновка на изследователските хипотези. Монографията и публикуваните в различни академични издания и години статии



представяват ценни приноси в интеркултурните проучвания между две и повече култури, които не са били изследвани в съпоставителен план.

Постижение в изследванията на доц. Петкова е проучването на комуникационни феномени като слухове, конспиративни теории, фалшиви новини и дезинформация. Обособяването на факторите, които детерминират генерирането и влиянието на слуховете и дезинформацията в социалната среда и тяхното осезаемо проявление в конкретни социокултурни условия, определя приносния характер на статиите: „Rumours and Conspiracy Theories in Bulgarian Social Media during the Pandemic“ (публикувана през 2024 г.), „Populism and Conspiracy Theories: Rethinking Rumor Theories in the Eastern European Context“ (публикувана през 2024 г.) и „Rumours and Pandemic: Rethinking Old and New Theories of Rumors and Disinformation“ (публикувана през 2022 г.).

Значим аспект в публикациите на доц. Петкова е изследването на комуникационния феномен на мълчанието в различни публикации чрез прилагане на интеркултурни съпоставителни анализи. Сред текстовете, които разглеждат темата, бих открила статията „Silenced Voices and Speaking Up: a Case Study of Romani People in Europe“, публикувана в *Journal of Silence Studies in Education* през 2021, чийто принос се свързва с нееднозначното тълкуване на мълчанието в културата на българските и финландските роми - като синонимно явление на маргинализация и дискриминация и като стратегия за справяне с нежелани ситуации и модел за самосъхранение.

Приноси откривам и в публикации, свързани с другите тематични области в публикационната продукция на доц. Петкова – имиджология и комуникационни трансформации под влияние на изкуствения интелект. Откритите трансформации на класическите модели на комуникация под влияние на изкуствения интелект и убедително изведената теза за началото на нова епоха в дигиталния сторителинг са определящите предимства и приноси на статията „Изкуствен интелект и чатботове в копирайтинга – от революция в комуникацията до фолклоризация на дигиталната постмодерност“, публикувана през 2023 г.

С тематичната област имиджология са свързани публикации, които изследват националния имидж в условията на криза – в контекста на глобалната пандемия Ковид – 19, и разглеждат факторите на влияние върху българския национален имидж. Фокусът върху мениджърския подход чрез ефективни стратегии за изграждане на положителен национален имидж обуславя приносния характер на статиите „Българският национален имидж в дигиталната епоха. Президентските избори през 2016, отразени в международния печат“ (публикувана през 2017 г.) и „Българският национален имидж в Индия“ (публикувана през 2014 г.).

Всички публикации, представени за участие в конкурса, свидетелстват за задълбочени научноизследователски интереси, които се наблюдават и в преподавателската дейност на кандидата. Доц. Дияна Петкова е преподавател с 23-годишен стаж в СУ „Св. Климент Охридски“. Постъпила е като асистент в Университета на 13.11.2001 г., а от 9.01.2014 г. е на длъжност „доцент“ във Факултета по журналистика и масова комуникация, катедра „Комуникация, връзки с обществеността и реклама“. Проучванията на доц. Петкова в областта на културната идентичност и религиозността, комуникациите, имиджологията и взаимодействието между социалните процеси и културните ценности кореспондират с водените лекционни курсове по дисциплините „Народопсихология“ и „Психология на комуникацията“.

Като утвърден изследовател, доц. Петкова осъществява и активна редакторска дейност. Тя е съставител и редактор на четири сборника: „Cultural Identity in an Intercultural Context“, издаден през 2005 г., „Комуникация, спорт и култура“, издаден през 2007 г., „Религиозните



идентичности в постмодерния свят: интеркултурни и комуникационни аспекти“, издаден през 2020 г., и „Креативният град: медийни наративи и комуникационни политики“, издаден през 2022 г. Доц. Петкова участва в редколегиата на три авторитетни научни списания: „Journal of Silence Studies in Communication“, „Геополитика“ и „Медии и език“.

## **II. Бележки и препоръки**

Нямам бележки и препоръки към кандидата.

## **III. Заключение**

Представената научна продукция, посочените изследователски приноси и доказаният професионализъм в цялостната научноизследователска, преподавателска, редакторска и съставителска дейност на кандидата ми дават основание да гласувам положително за избирането на доц. д-р Дияна Петкова Петкова на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и информационни науки, професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки, научна специалност „Интеркултурна комуникация“.

1. 10.2024 г.  
Велико Търново

Член на научното жури: доц. д-р Христина Христова